

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 48 K. Letno 576 K.
Inozemstvo:
Mesečno 68 K. Letno 816 K.
Oglasi: enostolpna min vrsta za
enkrat 2 K. večkrat popust.

JUGOSLAVA

Plačano do:
Licejalna knjižnica
Pavšalni franko.
Ljubljana
Uredništvo:
Wellsova ulica 14. Telefon 59.
Uprava:
Rijin trg 5. Telefon 44.
Rokopisi se ne vračajo.
prešanjem je priložil znatno
za odgovor.

Interpelacija poslanca Brandnerja glede zaštite korških Slovencev.

Beograd, 1. febr. (Izv.) Poslanec Anon Brandner je stavil na ministra za zunanje posle dr. Momčila Ninčiča interpelacijo o zaštiti narodnih manjšin na Korškem. Interpelacijo so podpisali zastopniki vseh parlamentarnih klubov, in sicer demokrati, radikalci, socijalni demokrati, Jugoslovanski klub, samostojna kmetijska stranka, muslimani, republikanci, zemljoradniki in od neodvisnih poslancev Spasoje Milič. — Interpelacija navaja, da je Avstrija po mirovni pogodbi st. germainski prevzela obveznost, da bo ščitila manjšine drugih narodov, ki ostanejo na njenem ozemlju. Interpelant se pozivlje na oddelek V., člene 62 do 69 in citira nekaj mest, ki se nanašajo na zaščito narodnih manjšin. Interpelacija veli nadalje, da je Avstrija po mirovni pogodbi obvezana ščititi narodne manjšine na Korškem, kjer je okoli 100.000 Slovencev. St. germainski mirovna pogodba jamči osebno svobodo, ravnopravnost pred zakonom, pravico ustanavljanja zasebnih šol in do pouka v svojem jeziku v osnovnih šolah. Člen 68 govori o pravicah narodnih manjšin pri sodiščih. Avstrija ni izvršila nobene točke teh členov mirovne pogodbe, dasi je za časa plebiscita to svečano obljubljala. Germanizacija se vrši od plebiscita dalje še veliko brezobzirneje kakor pred vojno. Korški Slovenci so izgubili še one pravice, ki so jih imeli prej. Osebnostna svoboda ni nikomur zajamčena. V-

se se napadi na ugledne Slovence. Avstrijske oblasti niso še v nobenem slučaju kaznovale napadalcev. Slovenci nimajo nobene srednje šole in Avstrija jim je vzela še ono malo, kar so imeli pred vojno. O kakih pravicah pred sodiščem in v uradih ni govora. Nemci so izgnali z uradov in dežele vse uradnike, učitelje in večji del duhovščine slovenske narodnosti in namestili samo Nemce na njihova mesta. Slovenci, ki so se za časa plebiscita zavzemali za narodno stvar, so izpostavljeni preganjanju in maščevanju. Na vse mogoče načine preprečujejo Nemci razvoj kulturnega življenja Slovencev na Korškem. Nemci germanizirajo z vsemi silami Korško, ki tvori prehodno točko njihovega stremjenja po poti do Jadrana. Interpelacija se pozivlje na izjavo našega zastopnika v plebiscitni komisiji na Korškem Jovanovića, ki je takrat izjavil, da naša država ne bo nikoli pozabila korških Slovencev in da se bo potegovala zanje. — Interpelacija končuje s sledečimi vprašanji: 1. Ali je g. ministru za zunanje stvari znano, da Avstrija krši določbe o zaštiti narodnih manjšin na Korškem v vseh točkah? 2. Ali je pripravljen uporabiti vsa diplomatska sredstva, ki so mu na razpolago, da se Avstrija prisili, da izpolni določbe mirovne pogodbe st. germainke o zaštiti narodnih manjšin na Korškem?

Seja narodne skupščine.

Beograd, 1. februarja (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 5. popoldne. Najprej prečita tajnik Vukoslavjević zakonski predlog o proračunskih dvanajstih letih od marta do aprila. Ta zakonski predlog se odstopa proračunskemu odboru. — Nato protestira poslanec Andrija Radović pri predsedniku skupščine zaradi pisave »Radikal«, čigar lastnik je poslanec Protič, glavni urednik pa dr. Mončilo Ivančič. Protestira zaradi pisave tega lista radi njegovega govora o Skadru, ki ga je imel v nar. skupščini. Predsednik dr. Ribar odgovarja, da ne more dati v tem slučaju nobenega odgovora, ker more on posredovati le glede onih istov, ki imajo svoje poročevalce v narodni skupščini. — Finančni minister dr. Kumanudi odgovarja na vprašanje poslanca Milana Pribičevića glede pomoči onim krajem, ki so trpeli vsled toče in suše, posebno v Liki in na Hrvatskem. Minister pravi, da je ministrski svet odobril kredite na Hrvatsko in Slavonijo v iznosu deset milijonov dinarjev, za Hercegovino pa je dal potrebni kapital za nabavo potrebne množine koruze, za Crno goro pa šest milijonov dinarjev. Tudi za ostale kraje, zlasti za Dalmacijo, Bosno, Srbijo in Slovenijo so odrejane potrebne vsote. Zivila se bodo v teh krajih prodajala po nabavni ceni, razen siromakom in onim, ki ne morejo plačati te cene, tem pa po še bolj znižani ceni. Ministrski svet je tudi uvidel, da mora država prevzeti del izdatkov za prehrano teh pasivnih krajev na svoje breme, in sicer za Crno goro in Hercegovino v znesku 1½ milijonov dinarjev, za Liko 1 milijon, za ostale kraje pa se pripevek države giblje v onih mejah, kakor v proračunih za leto 1920 in 1921. Ministrski svet je razen tega odobril kredit štirih milijonov dinarjev za nabavo semen, ki se bodo prodajala po lastni ceni in dajala brezplačno onim osebam, ki so trpele škodo vsled toče ali suše. — Minister za poljedelstvo Pucelj odgovarja na vprašanje glede regulacije reke Crnice. — Minister za pošto in brzojav dr. Žarko Miladinović odgovarja na vprašanje poslanca Milana Pribičevića glede podržavljenja nekaterih pošt na Hrvatskem in Slavoniji. Minister se najprej zavaruje proti opazki, ki jo je poslanec napravil na zadnji seji narodne skupščine, da on (minister) ignorira poslanca. Govornik se pozivlja na zadevo in pravi, da do danes ni bilo mogoče izvesti podržavljenja neerarskih pošt na Hrvatskem in v Slavoniji, in sicer iz finančnih razlogov. To velja tudi za Vojvodino. S podržavljenjem teh uradov bi se moralo uravnati tudi plače in pokojnine osebja, kar pa bi bilo v zvezi z velikimi izdatki, ki jih država sedaj ne more nositi, ker ji nedostajajo sredstva. S podržavljenjem bi se osebju priznala pravica do pokojnine in bi se mu morala vračunati tudi prejšnja službena leta. Jemati je treba tudi v poštev, da so se poštarji teh neerarskih pošt

uradov, ki so stopili v službo, obvezali, da vrše svojo službo brez pravice do pokojnine. Razen tega se je še vprašanje, ali so poštarji, oziroma upravitelji neerarskih pošt uradov z ozirom na to, da se večji del svojih službenih let delovali v pogodbenem razmerju v nam neprijateljskih državah, zaslužili isto ugodnost, kakor drugi uslužbenci, ki imajo do tega pravico. Pripominja, da neerarski poštni uradniki doslej sploh niso nič plačevali za svoje pokojnine, ki bi jih dobili, ako bi se jim priznale brez pokojninskih prispevkov in kar bi se moralo smatrati kot dar države in kar država ni dala niti svojim lastnim uradnikom. Kar se tiče pomožnega osebja teh neerarskih pošt uradov ne more biti govora o pravici do pokojnine, dokler se to vprašanje ne reši za vse neukazne uradnike v Srbiji in Crni gori. Sicer pa mora minister opozoriti na to, da so se že parkrat povišale plače temu osebju, ker je vlada uvidela, da se nahaja v zelo slabem gnotnem stanju in se še vedno trudi, da mu izboljša gnutni položaj. Vprašanje podržavljenja teh neerarskih pošt uradnikov doslej ne more prihajati v poštev iz vseh teh razlogov, a kljub temu se bodo neerarski poštni uradi polagoma preobrazili v državne poštne urade. — Kar se tiče nedostatkov v poštne prometu v krajih, kjer se nahajajo te pošte, mora govornik opozorjati, da so nedostaki splošni in ne samo pri teh neerarskih poštah. — Minister za promet Stanić odgovarja na vprašanje poslanca dr. Sečurova o železniškem prometu v Banatu. Pravi, da se je z ozirom na sedanje finančno stanje naše države trudil, da se dosežejo boljše zveze med Sento in Čoko. Gre za prago Senta—Čoka—Karlovo—Velika Kikinda, ki je imela doslej lokalni značaj, v naši povečani kraljevini pa je po prevratu postala glavna praga I. razreda. Ker je bila ta praga doslej le lokalna, je naravno, da ta železnica ni preveč trdnja in ni porabna za brzovlake. Na vsak način pa moramo skrbeti, da bo ta praga tudi sposobna za brzovlake, ker je ta praga zelo ugodna zveza z Kumanijo. Ministrstvo je v tem pogledu že porabilo znesek šestih milijonov dinarjev. Razen te proge, ki veže Banat z Bačko, se ministrstvo za promet bavi še z eno progo, in sicer med Titom in Karlovcem. V to svrhu je predviden znesek desetih milijonov dinarjev. — Zbornica preide nato na dnevni red. Prva točka je volitev odbora za zakonski predlog poslanca dr. Korušca in tovarišev z dne 22. oktobra 1921 o ukinitvi § 18. zakona o zaštiti države. Zbornica izvoli potrebno število poslancev za ta odbor. — Seja se nato zaključi ob 6.10. Prihodnja seja v petek, 3. februarja ob štirih popoldne. Dnevni red: Interpelacije, ki niso rešene na današnji seji.

Podpirajte družbo
sv. Cirila in Metoda.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 1. febr. (Izv.) Danes se je sestel finančni odbor na plenarni seji. Načelniki vseh petih sekcij so podali kratka poročila o svojem dosedanjem delovanju v sekcijah. Vsa poročila soglašajo v tem, da predloženi načrti državnega proračuna poedinih ministrstev nikakor ne odgovarjajo faktičnemu stanju. Tako se je na pr. v raznih ministrstvih izdalo veliko več, kolikor je bilo v proračunu določeno. V nekaterih ministrstvih je veliko število uradnikov, ki ne delajo nič. Odbor je sprejel načelo, da se morajo v dotičnih ministrstvih ukiniti poedina mesta in naj se delo poenostavi. Odbor je odklonil z desetimi proti sedmim glasovom predlog, da se v interesu varčevanja ustavi za tekoče leto dve napredovanji uradnikov, izjemši one, ki morajo napredovati po zakonu avtomatsko. Neki govornik je zahteval, naj se ustavijo tudi avtomatska napredovanja, čemur pa se je večina članov odbora uprla. — Prihodnja seja v soboto.

LIKVIDACIJA AVSTRO-OGRSKE BANKE.

Dunaj, 1. febr. (Izv.) Danes dopoldne je začela pod predsedstvom likvidatorja avstro-ogrske banke tretja konferenca o likvidaciji te banke. Likvidator De Mones je pozdravil zastopnike udeležnih držav, Jugoslavije, Poljske, Rumunske, Češkoslovaške, Madžarske in Avstrije (zastopnik Italije je manjkal na današnji seji) in je nato obrazložil program konference. Nato so bila prečitana razna poročila likvidatorjev o številu bankovcev, ki so se nabrali v Avstriji in do danes oddali v likvidacijo. Poročila obsegajo tudi ves znesek bankovcev, ki so jih posamezne države zigosale in zamenjale, nadalje skupno vsoto pred 27. oktobrom 1918 izdanih novčanic, pri čemer se dela razlika med onimi, ki so bili zigosani in zamenjani na ozemlju Avstro-Ogrske monarhije in onimi v pokrajinah zunaj bivše monarhije in ki so krožili zunaj bivše države do 15. junija 1919, in končno skupno vsoto zigosanih in zamenjanih in po 27. oktobru 1918 izdanih bankovcev. Program obsega tudi posvetovanje o vprašanjih, ki nasledstvene države posebno zanimajo in ki vplivajo na razpoložljivo likvidacijsko maso. Likvidacijska masa vsebuje med drugim imovinske zahteve avstrijske in madžarske vlade glede metalske podloge, trgovskih postavk, ki jih nasledstvene države še niso prevzele in titre, izdane v kritje bankovcev (zadolžnice avstrijske in madžarske vlade). Likvidatorji so poročali o bankovcih Avstro-ogrske banke, ki so jih doslej prijavile in zigosale vlade starega inozemstva, in ki po še nepopolnih prijavah znašajo okoli 1300 milijonov. Zastopniki poedinih vlad so nato podali poročila o bankovcih, zigosanih oziroma zamenjanih na ozemlju poedinih nasledstvenih držav.

KONFERENCA V RIMU.

Dunaj, 1. febr. (Izv.) »Politische Korrespondenz« doznava, da je italijanska vlada sklicala konferenco v Rimu za 15. februar.

TAJNIK ITALIJANSKE KOMUNISTIČNE STRANKE ARETIRAN.

Rim, 31. jan. (Izv.) Kakor poroča »Giornale d'Italia« iz Milana, je bil aretiran tajnik komunistične stranke Roberto Bianchi.

KONFERENCA SOCIJALISTIČNIH STRANK.

Dunaj, 1. febr. (Izv.) »Arbeiter-Zeitung« poroča, da je francoska socijalistična stranka v zmislu predloga biroja mednarodne delovne skupnosti za 4. februar sklicala konferenco parlamentarnih strank Anglije, Italije, Nemčije, Belgije in Francije.

ZITA NA POVRATKU V PRO- GNANSTVO.

Lizbona, 31. jan. (Izv.) Bivša cesarica Zita se je z otroki vzkrcala na parnik, da se vrne v Funchal.

PRIPRAVE ZA VOLITEV NOVEGA PAPEŽA.

Rim, 31. jan. (Izv.) Jutri se bo opravil v sikstinskih kapeli zadnji requiem za pok. papeža. V četrtek predpoldne bo maša, ob 16. popoldne pa bodo kardinali prisegli na volilni red in se zapirli v konklave.

Rusija in Genova.

Če je resnica, da misli priti na genovsko mednarodno gospodarsko konferenco sam Ljenn, tedaj je gotovo, da stavi nanje sovjetska Rusija veliko pričakovanj. Da pa se je bo udeležila močna ruska delegacija, s tem lahko za gotovo računamo.

Sovjetski tisk izvaja važne konsekvence iz dejstva, da je zapadna Evropa povabila boljševiško Rusijo na konferenco v Genovo, smatrajoč, da znači to priznanje sovjetske vlade. Vsekakor se bo moralo vprašanje mednarodnega priznavanja sedanje vlade v Rusiji razčistiti na genovski konferenci, toda kljub velikemu pomenu tega preokreta je gotovo, da pričakujejo sovjetski voditelji predvsem gospodarskih koristi od konference, na katero se pripravljajo s tako tehtnim zastopstvom.

V naši dobi so postale svetovne konference že takorekoč vsakdanja prireditve; ker tudi njih uspehi niso vedno sijajni, se je zanimanje zanje močno zmanjšalo. Toda to zanimanje pa bo gotovo povsod naraslo glede genovske konference, ne samo, ker se bo prvič poskušalo s konkretnimi podrobnimi načrti postaviti osnovo gospodarski sanaciji Evrope, marveč še prav posebno radi tega, ker se bo prvič sovjetska delegacija oficijelno pogajala z vladami kapitalistične zapadne Evrope. Po kakih metodah in s kakim uspehom, to je za bližnjo bodočnost Evrope zelo važno.

Zadnjičkrat je bila sovjetska vlada v podobnem položaju v zimi 1. 1918, ko se je v Brestu Litovskem pogajala z Nemčijo. Takrat je še stavila vse nade na izbruh svetovne revolucije, zato so govorili njeni zastopniki ves čas, »skozi okno«, da bi jih slišala vsa Evropa in se dvignila po njihovem vzgledu. Uspeha ni bilo nikakega in sovjetska vlada je morala neposled popolnoma kapitulirati pred Nemčijo.

Takih metod sovjetski odposlanci v Genovi prav gotovo ne bodo vporabljali. Misel na svetovno revolucijo po Evropi skoro da ne igra nobene vloge več in v Rusiji sami več ne pričakujejo zase rešitve od nje. Nasprotno, ravno kooperacija s sedanjo, kapitalistično krepko zapadno Evropo more Rusiji prinesiti ozdravljeno.

Toda ravno tu se začno največje težave. Pod kakimi pogoji bo Evropa pripravljena denarno pomagati Rusiji. Priznavanje starih dolgov, to je tako samoobsebi umljiv predpogoj, da o njem ni treba več razpravljati. Zapadni kapitalisti pa bodo morda zahtevali za eventualno pomoč in sodelovanje primerne garancije, ki jih Rusija ne bo mogla ali pa ne bo hotela dati. Doslej se čuje, kako se sovjetsko časopisje že vnaprej zavaruje pred načrti, ki bi hoteli sedanjo nesrečo Rusije izrabiti v svrhu njenega gospodarskega zasuzenja in govori sovjetskih voditeljev izzvene v krepki samozavestni nati, ki odkriva zelo jasno, kake namene imajo govorniki.

Evropa je sicer danes na boljšem od Rusije. Toda če premostrivamo položaj z nekoliko večjih vidikov, to se pravi, ako imamo pred očmi ne le trenutno stanje marveč možnost in nujnost trajne sanacije in gospodarske ter politične samozavesti, tedaj moramo reči, da je Evropa Rusiji prav tako potrebna kakor obratno Rusija Evropi. In ker je vendar v Evropi začelo prevladovati to spoznavanje, zato moremo morda vsekakor od Genove več pričakovati, nego bi smeli po drugih okoliščinah.

Atentat na predsednika reške vlade.

Reka, 1. febr. (Izv.) Ko se je včeraj okoli šestih predsednik reške vlade Zannella peljal v avtomobilu na sejo konstituantne, je nekdo, ki je stal v bližini, vrigel na avtomobil bombo, ki se je razpočila in Zannello lahko ranila na lakti in na prstu. V bližini napadalca je stala skupina oseb, ki je po atentatu

tekla za avtomobilom in hotela vreči še eno bombo. To pa je preprečil neki častnik, nakar je nastal tepež s skupino napadalcev. Kasneje se je na istem mestu poizkušal napraviti še en napad na poslanca, ki so šli v konstituantno. Toda tudi ta atentat ni imel uspeha. Napadalci so pobegnili.

Stavka nemških železničarjev.

Berlin, 1. februarja. (Izv.) Strokovna organizacija nemških železničarjev je z 20 glasovi proti 15 glasovom sklenila, da prihodnjo noč o polnoči začne stavkati.

Berlin, 1. februarja. (Izv.) Ko se je zvedelo, da je strokovna organizacija nemških železničarjev sklenila stavko, se je uveljavila naredba državne vlade, po kateri se bodo železniški uradniki, kakor si drugi uradniki po uradniškem pravu, kaznovali z zaporom in denarno kaznijo do 50.000 mark, ako bi ustavili delo in odrekli s tem pokorščino. Ravno tako se bodo kaznovali z zaporom in denarno kaznijo vsi oni, ki bi poškodovali naprave in obratna sredstva. Naredba pooblašča pravosodnega ministra, da zagotovi zasilna dela. Oni, ki hočejo delati, ne smejo biti gospodarsko oškodovani; kdor bi jih oškodoval, bo kaznovan z zaporom in denarno kaznijo.

Berlin, 1. februarja. (Izv.) Večerni listi poročajo o položaju na železnih, ki je nastal vsled meznega gibanja železničarjev: Danes popoldne je bil zaradi sklepa železničarjev, da proglasi stavko, ogrožen naval občinstva na vlake, da se še pravčasno odpelje, preden bodo vlaki ustavljeni. Železniško ravnateljstvo je sklenilo obsežne odredbe, da bo navalu potujočega občinstva kos. Državno ministrstvo upa, da se bo javilo mnogo delavoljnih, ki bodo pripravljani vršiti službo na železnicah, vsaj v omejenem obsegu. Zaradi tega je odredilo, da se povsod državi zahteva pomoči od redarskih ravnateljev, da se zaščitijo delavoljni. Tehnična zasilna služba bo stavila na razpolago izurjeno osebje za delavnice, za nalaganje premoga in za lokomotive. Na mesta stavkajočih strojev bodo stopili vozne službe vajeni inženirji. Predsem je storilo državno ministrstvo za promet korake, da ne nastopi zastoj v proskrbji države s premogom.

KONSOLIDACIJA DOLGOV ZAVEZ- NIKOV.

Washington, 31. jan. (Izv.) Senat je sprejel zakonski načrt, s katerim so vlada pooblašča, da izvede konsolidacijo dolgov zaveznikov v titrih, ki ne bodo v obtoku dalje kakor 25 let in se ne bodo obrestovali z manj kakor 4½ odstotkov. Ne bo dopuščeno, da bi kakršna država prevzela jamstvo za drugo državo.

KONČANA STAVKA V SEVERNO- ČEŠKI KOVINSKI INDUSTRIJI.

Praga, 1. febr. (Izv.) Kakor poroča »Prager Tagblatt«, je stavka v severnočeški kovinski industriji končana. Od 1. aprila dalje se bodo plačevali manjši, v Libercu veljavne mezde.

Borzna poročila.

Dunaj, 1. febr. Valute: Nemške marke 4207—4313, lej 6435—6445, italijanske lire 39.790—39.810, francoski franki 72.080 do 72.120, švicarski franki 167.975—168.025, dolarji 8623—8627, češkoslovaške krone 16.622—16.626, angleški funti 36.990—37.010, dinarji 10.990—11.010, madžarske krone 1310 K 50 v do 1313,50, poljske marke 260 do 262.

Curij, 1. febr. Berlin 2.525, New York 513, London 21.93, Pariz 42.55, Milan 23.50, Praga 9.90, Budimpešta 0.75, Zagreb 1.65, Varšava 0.16, Dunaj 0.17, avstrijske krone 0.08.

Proti centralizmu.

(Dalje.)

Uzroci nezadovoljstva.

I tu govornik opisuje svu politiku vlade, nasilni centralizam, istupanje žandara, kundačenje, batinanje, poreze, strančarstvo, korupciju, carine, trgovinu, valutnu i financijsku politiku itd. Razlaže kako su Hrvati još prije rata bili naviknuti na stanovitu autonomiju i kako su krnjenje te autonomije kasnije, u ovoj slobodnoj državi, čutili kao neko oduzimanje slobode. S tom osjetljivošću nije se računalo i mjesto da se postupa taktički i oprezno, postupalo se protivno, upravo izzazivački. Priznaje da je kod mnogo Hrvata postojala neko mržnja prema Srbima, ali ta je prije svega bila izazvana ludim upravo srpskim šovinizmom, a Austrija i Mađari znali su ju dakako gojiti. No čim je u jednomu dijelu Srba počelo nastajati tog šovinizma, popuštala je mržnja, prodirala je misao hrvatskog-srpskog jedinstva, i mi smo još prije rata imali prilike vidjeti dobre plodove tog procesa. Ovaj proces bio je ratom prekinut i možda čak unatrag bačen, da ga najednom brzi događaji g. 1918. bače opet u razvoj prema napred. Onda se moglo govoriti još samo o ostacima stare srbofije. No poslije je opet nastupio šovinizam, opet je uskrisila ideja Velike Srbije, pa ako ona i nije bila izražena u svakome djelu vlade i nekih Srbijanaca, ipak su ju Hrvati i tamo prozirali. Psihološki je razumljivo, da se na to reagovalo otudijavanjem, a gdje gdje i antipatijom. Hrvati, koji su u glavnome pristajali pod pretpostavom jednakopravnosti svijtu triju plemena na jednu državu, počeli su osjećati na sebi neke tendencije majoriziranja, srbovanja itd. Pametan pojedinac znač je i na to zgodno reagovati; ali od primitivnih masa teško je tražiti takvo reagovanje.

»Dopuštam — nastavlja govornik — da ima nešto istine u tvrdnji, da u današnjem sporu sa Srbima ima na hrvatskoj strani i habsburških elemenata. Dopuštam, i može biti samo spora o njihovom broju. Ja ga držim minimnim. Ali bio on i mnogo veći, nikad taj habsburški, taj izrazito protisrpski i protujedinstveni, protudržavni element ne bi mogao prodirati, da nije bilo nasilnog centralizma i uopće lude vladine politike. Ona je satjerala u jedan tabor Prebega i Košutića sa Radićem, Lorkovićem, Drinkovićem, Šurinom itd. I baš ova apsurdnost, ova neprirodna sastava hrvatskoga Bloka dokazom je velike pogubnosti i ludosti demokratsko-radikalne vlade.

Radić i blok.

Govornik upoznaje slušatelje s Radićem, koji je danas postao tako važan faktorom u riješavanju, zapravo zamršavanju hrvatskoga problema. Priznaje mu veliku spremu, nenatkrivljivu agilnost, obilan rad među narodom, ali da sve to kvari velika njegova nesređenost i nedosljednost. Na toga čovjeka nije moguće pouzdati se. On sad veli jedno a za minutu sasvim nešto protivno. Dokazuje citacijama, kako je n. pr. Radić dopisniku beogradskoga »Balkana« izjavio, da je on proti cijepanju a za Jugoslaviju, dok u isti čas stavljajući Srbima ultimatum, ako taj ne ispune, da će se Hrvati otcijepiti. I tako je pri tome nedemokratski, starinskodiplomatski, te se prijeti apelniranjem na konferenciju u Ženevi, na zbor onih reakcionarnih i imperialističkih vlada, kao što su na pr. francuska i italijanska. Ako postoji izmedju nas spor, onda ćemo ga riješiti mi sami, a nećemo tražiti riješenje i pomoć od naših neprijatelja, koji jedva čekaju, da se razdvojimo. (Burni pljesak.) Zajedničari, koji su bili protivnici Radića, okupili se sad oko njega kao svog vodje, jer on ima lza sebe seljačke mase. A ove on nije predbio svojim realnim radom, jer kraj viastitog i brata mu rada u narodu nikad nije imao osobito mnogo pristaja, već proglašava demokratsko-radikalne vlade. Ono par mjeseci tamnice, kad nije ni prstom maknuo, učinilo je za nj više, nego li decenije godina napornoga manje više pozitivnoga rada. On je postao narodu svecem, kojemu fanatizovane mase pjevaju pjesmice i prave veće ceremonije nego li jednome kralju. Protivnici pripisuju mu koruptivnost i zlonamjernu vileidaju. Govornik ne dijeli to mišljenje, već smatra Radića jednim nesrećnim, nesređenim čovjekom. Zajedničari su ga već danas sili, jer je nepodnosljiv svojim govorima i diktaturom, ne dopuštajući nikome da se približa narodu i ne slušajući nikoga.

Nova baza.

Hrvatski problem — razlaže govornik — razvio se u današnjoj formi zato, jer se nanj pogrešno gledalo i onda pogrešno reagovalo. Pogrešno gledalo u toliko, što se sve čine demokratsko-radikalne stranke (zapravo demokratsko-radikalne hrvatsko-srpsko-slovenačke klike) smatralo djelom Srbije i svih Srba, pa se prema tome Hrvati stavljali u protivnički stav prema svim Srbima. Problem se riješava —

misli govornik — tako, da ispravno pogledamo t. j. da vidimo, kako se veliki dio srpskoga plemena ne slaže s djelima današnje vlastodržačke klike. Eno, pravi Srbin, Šumadinac, pretstavljen u jakoj zemljoradničkoj stranci, osuđuje postupak vlade baš kao što ga osuđuju i Hrvati. Zemljoradnička stranka glasila je proti ustavu, ona je za njegovu reviziju. A eno se javljaju i srpski demokrati, nezadovoljni politikom g. Pribečevića i to baš na srpskoj strani, što se vidi po grupi Grol-Marković, Postupak, dakle, protiv Hrvata nije dolazio sa strana svih Srba ili samo Srba, već sa strane samo jedne klike, koja se drži na vlasti najgorim sredstvima. I ta klika ne postupa samo protiv Hrvata, već i protiv Srba, jer i ovi ako ne baš jednako a ono približno jednako osjećaju štetne posljedice njezine politike. I prema tome imamo ovo stanje: s jedne strane je jedna klika, a s druge strani Srbi, Hrvati i Slovenci — Jugoslaveni. I dosljedno tome, zlo i problem, izazvani tim stanjem, otklanjaju se resp. riješavaju se ne tako, da se postave na jednu stranu Hrvata a na drugu Srbi, već tako da se protiv klike stave u jedan front svi oni, kojima ona škodi, a to su svi čestiti Srbi, Hrvati i Slovenci. Zato se mora borba voditi ne na plemenskoj bazi, već na jugoslavenskoj bazi, na bazi svih čestitih, sposobnih i radikalnih protiv svih nečestitih, nesposobnih i parazita! (Burno odobravanje.)

»Jedan Vaš ljubljanski list — nastavlja govornik — pisao je nedavno, da se hrvatski problem ima riješiti ili milom ili silom. A ja velim, da u tome ne može biti alternative. Može biti samo alternative obzirom na posljedice: naimo ili ćemo riješiti problem ili ga nećemo riješiti a onda će nas sve vrag odnijeti. A jer mi ovo potonje nećemo, poostaje samo jedno, a to je da se problem riješi. On se mora riješiti. Da, mora, ali taj mora ne znači fizičku silu, već silu duha, razuma, svijesti, povjerenja i ljubavi. (Silan pljesak.)

(Nastavit će se.)

Ekspozice železniškoga ministra.

23. t. m. je pohađao železniški ministar Stanić svoj ekspozice u seji finansijskoga odbora. Kar postoji jugoslavija je to prvokrat, da je govorio železniški ministar o železniškim razmerah. Naše železnice stoje nedvomno pred katastrofom, in pod utisom te katastrofe se je dignil železniški ministar u finansijskom odboru in podal nekaj podatkov. Iz ust gospoda ministra smo slišali pa tudi nekaj drugega, nekaj, kar on gotovo ni hotel povedati, kar pa je prišlo na dan z njegovim ekspozicijem, to je popolno nesposobnost njegovo in njegovih pomočnikov, ravnateljev itd. Kar je odgovoril, to so mu povedali njegov pomočnik, ravnatelj in druge merodajne glave. Ker on kot politik o železniških ničesar ne ve, je seveda zaupal strokovnjakom, ki so mu na podlagi številke sestavili ekspozice. Toda sledimo ekspoziciji.

Gospod minister je rekel, da so po konferenci ravnateljev vseh pokrajinskih direktij in po proučitvi vseh vzrokov, ki so krivi današnjega nesolidnega stanja v prometu, prišli do zaključka, da so glavni vzroki današnjih nedostatkov in slabi kakovosti premoga, vagonov in pragov, kakor sploh nedostatkovi v materijelnih potrebah za kurjavo. Eden izmed glavnih vzrokov krize premoga je v tem, da sme morali evakuirati pečujski rudnik in da so se potem radi prihoda razkralja Karla na Mađarsko v času mobilizacije potrebovali vagoni za prevoz vjake in s tem porabile vse rezerve premoga. Rudniki v Srbiji so bili v vojni poškodovani in niso mogli producirati. Zato so bile srbske železnice navezane samo na trboveljski premog in na premog iz drugih rudnikov. Bosna ne trpi, ker ima dosti premoga, in je tam promet dober. Kakor rečeno, so bile srbske železnice navezane na Trbovlje, tam pa uprava rudnika ni aktivna. Premog se vse leto ni mogel dajati v rezervu, ker ima mnogo zvepla in ako stoji dalj časa na zraku, se zapali. Predlagal je, da se ustanovita dve novi tovarni briketov, ena v Bosni v okoličici Priboja, druga pa v timoški kotlini. Ti dve tvornici bi lahko dajali okoli 40 vagonov briketov na dan, kar bi bilo dosti, ker se briketi bljše hranijo. Tako gospod minister seobročaja.

Minister je naštel glavne vzroke železniške mizerije, toda mož je pozabil povedati, da je vse to zakrivila železniška uprava. Ti vzroki vendar niso kak deus ex machina, temveč izvirajo iz popolne nesposobnosti raznih političnih ministrov in potom politikov nastavljenih ravnateljev in šefov. Res je, da je vojna veliko pokvarila, toda drugod je pokvarila še več in vendar ni nikjer take mizerije kakor ravno pri nas. Drugod niso pustili političnih pustolovcev in njihov protežirancev na vodilna mesta, kakor v Jugoslaviji. Pred tremi leti že se je videlo, kam bomo prijadrali. Število naših vagonov že pred tremi leti ni zadostovalo in tedaj že se je videla defektnost celega voznega materijala. V Nemčiji n. pr., kjer

imajo železnice same velikanske delavnice, so zaposlili zraven tega še celo dve leti vso nemško industrijo, da je popravljala vagonne in lokomotive. Pri nas so se pa ta čas lasali politiki za ministrske stolce in njihovemu vzgledu so sledili razni železniški strokovnjaki — ter se vsak po svojih zmoglostih pretepali za razna ravnateljska mesta, razpuščali ravnateljstva in rovali s pomočjo strankarske politike tako dolgo, da so zasedli merodajna mesta; danes vidimo uspehe teh političnih in po političkih protežiranih strokovnjakov. Danes po treh letih, ko je vse v razsulu in razpadu, danes pridejo ti strokovnjaki na to, da je glavna krivda mizerije naših železnic, da so lokomotive in vagoni pokvarjeni, da so pragoi segniti, in da ni premoga.

Mizerija s premogom tvori posebno poglavje. Krivda zadene edinole železniško upravo samo. Za prekrbo s premogom se železniška uprava ni popolnoma nič brigala. Fakt je, da so bili srbski rudniki po odhodu Nemcev iz Srbije pokvarjeni. Ta poškodba srbskih rudnikov pa ni bila taka, da bi se ne dala v primeroma kratkem času popraviti. Toda nihče v celi Srbiji se ni brigal, da bi se bila potrebna popravila izvršila, kljub temu, da so bile poškodbe nekaterih rudnikov prav malenkostne. V Sloveniji se premog ni smel prosto razprodajati, temveč je vodila razdelitev premoga država vlada. Ker se je ta premog razdeljeval po principu, da morajo biti najprej krite potrebe železnice, je to ugodnost porabila železniška uprava in zahtevala trboveljski premog tudi za srbske železnice. To je bilo bolj komodno, ker je bilo treba samo zahtevati, ne pa se brigati za popravo lastnih premogokopov. Obenem je bil tudi ta premog cenejši, ker se je plačeval v kronski veljavni, medtem ko se mora v Srbiji plačevati v dinarski veljavni. Kaj je brigalo beogradske mogotce, da je moral prevoziti trboveljski premog celo državo, predno je dospel v Srbijo. Vagonov je manjkalo vse povsod, toda to jih ni oviralo, da se je vozil premog iz enega konca države v drugi. Da je trajal pri naših razmerah en transport iz Trbovelj v Beograd po cel mesec, nam ni treba posebej omeniti. Ako pomislimo, da se je pošiljal premog iz Trbovelj vsaki dan redno in so bili ti transporti mesec dni na potu, si lahko predstavljamo, koliko vagonov je bilo potrebno samo za transport premoga v Srbijo. Bosanski rudniki so delovali redno in vsa nadprodukcijska tega premoga se je izvažala. Tam je bilo premoga dobiti in železniška uprava bi ga lahko dobila, ko bi ga le hotela. Dan za dnem so prekladali v Bos. Brodu velikanske količine premoga na ladje, ki so ga potem peljali proti Beogradu. Vse ta premog je imel v rokah židovski trgovec, ki ga je razpečaval, toda po tem premog železniška uprava ni posegla. Ne bi rabili vagonov, dobili bi ga po vodi, toda kakor rečeno niso ga hoteli. Zakaj? Bug ve. Da v Bosni je bilo toliko premoga, da so morali rudniki tri dni v tednu ustaviti delo, ker niso imeli prostora za na novo nakopani premog. V državi pa so stale železnice, ker niso imele premoga.

Govorjenje, da ni bilo mogoče napraviti rezerv, ker bi premog, ker je bil slabe kakovosti, zgorel, je pa naravno otročje. Je res, da je veliko slabega premoga, je pa tudi dejstvo, da imamo prav dober premog. Vprašajte vendar navadnega branjevca, on vam bo povedal, da n. pr. trboveljski premog prav dolgo ostane nepokvarjen. Rezerv nimajo, ker se enostavno ne brigajo za nje, to je resnica.

(Dalje prihodnjič.)

Vprašanje ljudske visoke šole in ljudske vzgoje.

Sestanek Akad. soc. ped. kroška, dne 30. januarja 1922..

Predsednik poroča o delovanju ljudskih šol na Danskem, kojim je namen cilj: Izkristalizirati pri gojenih plemenit svetovni nazor, vzgojiti značaj in močne osebnosti ter zbuditi vse tvorne sile v narodu. Nadalje poda nekaj statistike in kratek razvoj ljudske visokega šolstva na Danskem in v Nemčiji ter omenja, da pri nas za enkrat še manjka pogojev za pravo ljudsko visoko šolo po Grundtrigovih načelih, da pa treba začeti delati počasi in vztrajno za uresničenje te ideje. Tako si je stavil krogček sedaj nalogo, izdati socijalno-etično čitanko, ki naj bo prvi korak k ljudski univerzi.

Dr. Puntar poroča, da je pri nas zasnoval že dr. Krek gospodarsko šolo, ki je imela namen vzgojiti in izobraziti župane in občinske svetovalce. Ta šola je bila nekako zamišljena po danskem vzorcu in je tudi dobro uspevala. Zali bog ji je napravila vojna konec.

Tov. Koprivec omenja dosedanje delo za ljudsko vzgojo na Stajerskem. Nato poroča obširno, zastopnik ljudske univerze v Mariboru, prof. Favaj, o težnjah in o delu ljudske visoke šole v Mariboru. Le-ta ima namen poleg praktičnega znanja in umske izobrazbe, vzgajati v prvi vrsti vse one,

ki se v to svrhu prirejenih predavanj udeležujejo, jih navajati k svetovnemu in življenjskemu nazoru, ki ne bo tako materialističen kot dosedanj, temveč idealističen v pravem pomenu besede. Ker je v Mariboru mnogo delavstva-proletarijata, ima ljudska univerza v mestu samem zelo livaležno nalogo. Vendar pa ima namen, razširiti svoj delokrog tudi na deželo. Ker je nepolitična, ima zelo ugodna tla in bo lahko uspešno delovala.

Zastopnik celjske ljudske univerze, ravnatelj meščanske šole g. Seranjek, je mnenja, da je danska ljudska visoka šola lep ideal, ki pa je pri nas zaenkrat neizvedljiv. Posebno v Celju zahteva delavstvo, ki je v pretežni večini, v prvi vrsti realistične, v življenju porabne naobrazbe. Povdarja pa izrecno, da se dade še tako realistični predmeti predavati tako, da služijo vzgoji in življenju.

Tov. Čibej omenja, da se da z izbiro predmetov (literatura, zgodovina, umetnosti, socijalna etika, zgodovina itd.) in pametno metodiko razgovora tudi s predavanji neposredno doseči to, kar je cilj ljudske visoke šole: utrditev značaja in blagega življenja, nazora.

Prof. dr. K. Ozvald povdarja potrebo, odvrtači današnjega človeka od skrajnega egoizma ter ga navajati k pozitivnemu delu v smislu narodove kulture. Zato je potreben idealizem, ki bo v stanu prekrasiti današnjega človeka, da bo drugače mislil, čustvoval, hotel in delal. Ta idealizem se more opirati le na večno veljavna etična načela. Poslužiti se moramo ne deduk-

tivne, temveč induktivne metode, ki skuša doseči svoj cilj od spodaj navzgor, potom psihološkega vodstva ter pečanja se z umetnostjo in literaturo, v kolikor nudi priliko se poglobiti in živjeti v socijalno-etična načela. V tem smislu bo krogček sestavil socijalno-etično čitanko, ki bo namenjena gospodinskim, gospodarskim in socijalnim tečajem, kajti naše knjižkovodilavsko ljudstvo moramo zajeti tam, kjer je najlepša prilika.

Gospod Škulj poroča o svojem večletnem delovanju v smislu ljudske vzgoje v nadaljevalnih tečajih za mladino od 18. do 24. leta pred svetovno vojno. Uspehi so bili zelo povoljni, le primanjkovalo je delavoljnih učnih moči.

Nadzornik dr. Poljanec povda, ja važnost šolstva in posebno dobre ljudske šole. Le dobro šolstvo more biti predpriprava in trden temelj vsaki nadaljni izobrazbi in vzgoji. Brez takih podlage in uspešnega nadaljnjega dela.

Prof. Favaj predlaga za ljudsko visoko šolo metodo razgovora in omenja, da hočejo v Mariboru izdajati tudi brošure in paziti posebno na mladino. Predavanja se bodo vršila tam v zaokroženih ciklih in v tečajih, seveda jim bo vzgoja glavni namen.

Ta sestanek je za ljudsko visoko šolo važen, ker so se prvič sestali zastopniki svojih ekstremnih tečenj, namreč Grundtrigove ljudske visoke šole in pa poljudnih predavanj Ljubljana na eni strani, Maribor in Celje pa na drugi. Sklenilo se je:

Dve poti, en skupen cilj!

Politične vesti.

× Samostojnost reške države. Znana ameriška pretrolejska družba »Standard Oil Company« se je obrnila na reško vladu, da ji prepusti za dobo 10 let primerne prostore za skladišča, ki bi se zgradila z 20 milijoni lir in ki bi sprejemala letnih 70.000 ton. Od svoje strani pa se je družba obvezala, delovati z vsemi silami na to, da se trgovina usmeri proti reški lukci. Reška vlada je ponudbo proučila in sprejela. Te dogodek je izzval v reškem časopisu zanimivo razpravo, ki dobro razsvetljuje javno mnenje na Reki in ekonomske razmere tega mesta. Glasilo aneksionistov »Vedetta dell'Italia« piše: Avtonomistična vlada ne zaupa italijanski, poslednja pa sumi avtonomistično, ker ve, da je njen predsednik in večina članov prožeta s protiitalijanskim duhom. Po mnenju tega lista, ne more reška vlada sklepiti pogodb brez odobrenja italijanske vlade. Vsled tega izjavlja list, da je koncesija neizvedljiva. Avtonomistični list »La voce del Popolo« pa polemizira z »Vedetto«, branec reško vladu, češ, da ima pravico nastopati v svojem delokrogu povsem samostojno in da ne potrebuje za vsako stvar italijanskega nasveta. Italijanska vlada naj bo zadovoljna, da se veliko ameriško podjetje obrača na Reko in da hoče reškemu pristanišču nuditi novo življenje. Italija na pr. seveda želi obrniti promet proti Trstu, ki je brez prometa, in pustil Reko mrtvo. — Vsled tega mora reška vlada samostojno postopati in se naravnost boriti z italijansko nadvlado. Navedli smo samo primer nesoglasja, ki se bodo brezdvomno pomnoževali, ko bo prišlo do resnega gospodarskega tekmovanja med Trstom in Reko. Ker Italija ne bo v stanu nepristransko varovati gospodarske interese obeh mest in ker se bo pritisk jugoslovanskega gospodarskega zaledja stopnjeval, ne bo reškim vladam prav kmalu preostalo drugega, kot da se načelno postavijo za gospodarsko avtonomijo reškega mesta.

kateri bo nujno sledila politična naslonitev jugoslovanske države, od katere edino lahko reška država pričakuje blagostanje svoje trgovine in pristanišča.

× Odgovoritev genovske konference? Po vesti lista »Newyork Herald« je ministriški predsednik Lloyd George sedaj pripravljen, privoliti v odgovoritev genovske konference, da se omogoči sporazum med Anglijo in Francijo glede vprašanja orientacije in tangerskega vprašanja še pred začetkom genovske konference. Lloyd George in njegovi sodelavci menijo, da bi rešitev vseh zadev med Francijo in Anglijo pripravile Zedinjene države od tega, da odposlje svoje zastopnike na genovsko konferenco. — Lord Curzon pojde v Pariz na konferenco ministrov za zunanje stvari, na kateri se bo reševalo vprašanje bližnjega vzhoda. Veruje se, da bo lord Curzon nadaljeval pogajanja s Poincaréjem o angleško-francoskem paktu.

× Amerika se udeležiti konference v Genovi? Po poročilih iz Washingtona se opaža v javnem mnenju Amerike preobrat v prid udeležbe na genovski konferenci.

× Nemške reparacije pred obnovitveno komisijo. Obnovitvena komisija je na današnji seji vzela na znanje noto nemške vlade, ki vsebuje načrt in primerna jamstva za gospodarstvo ter kroženje bankovcev, kakor tudi popolni program plačil v gotovini in v naravi v letu 1922. V smislu sklepa od 30. t. m. je sklenila obnovitvena komisija nemške predloge takoj izročiti zavezniškim vladam, ki bodo na ta način mogle vprašanje same obravnavati, ali pa jih v svrhu rešitve vrniti obnovitveni komisiji.

× Romunija prodaja Rusiji žito. V smislu pogajanj med Romunijo in Rusijo bosta potovala v Bukarešto dva ruska delegata, da nakupita 300.000 stotov pšenice. Dan prihoda in mesto, kjer bosta ruska delegata prekoračila mejo, še nista določena.

Časopisni glasovi.

»Slovenec« piše po »Srpskem književnem glasniku« o delni decentralizaciji naše državne uprave. Glavne misli so sledeče: Ali zadostuje vidovdanska ustava za utrjevanje državnega edinstva, ki nam je vsem drago? Bistvo edinstva je, da se država uredi tako, da bodo v nji zadovoljni vsi sestavni elementi: Srbi, Hrvati in Slovenci. To je mogoče, če se vsi zadovoljno odločijo za skupno življenje v enotni državi, če se jim omogoči popolna svoboda gibanja in delovanja, ako se jim zagotovi državljanska in politična enakopravnost in če se jim dopusti, da kot del celote svobodno razpolagajo s svojo usodo. Ali je nova ustava izpolnila zgornje pogoje? Da, toda samo deloma. Sankcionirala je edinstveno državo, odklonila separatizem, postavila narod in državo nad plemo in vero. Toda ustavotvorci so napravili eno napako: centralizirali so vse panoge državne uprave in vse institucije v zemlji brez ozira na zgodovinske, psihološke in kulturne razlike pokrajin. Teh ustava ne more in ne potrebuje odstranjevati. Sistem edinstvenosti ne ugaja Hrvatim in Slovencem. Oni zahtevajo pokrajinsko samoupravo s pokrajinsko vladu, ki bo odgovorna pokrajinski skupščini. Zagreb in Ljubljana se v tem popolnoma skladata in ne mislita na nikak kompromis. Nič ni bolj krivo, kakor misel, da bi delna decentralizacija oslabilo državno edinstvo. — Nasprotno! Po našem mišljenju je rešitev državnega edinstva v delni decentralizaciji državne uprave. Samo tako je mogoče zadovoljiti avtonomiste, čijih zahtev ni mo-

gnoče kar ignorirati. Radikalno-demokratska koalicijska, ki je nastala potom kompromisa in ki živi od kompromisa, bi prav lahko prenesla kompromis o delni decentralizaciji države. Se ve je to mogoče provesti samo potom ustavne revizije; ta pa je neizbežna. Zato: čim prej tem bolje!

»Jutro« polemizira še vedno z dr. Gosarjem radi njegovega nedeljskega govora v Unioinu. Njegovo upanje, da se je dr. Gosar preneglil, mu je vzelo to upanje, ker pri nasa poročilo, v katerem potrjuje Gosarjeve besede. »Jutro« obdoljuje ova falzificirana proračunskih postavk in podpira obdolžitve s številkami. Nedeljski klerikalni shod pomeni povratek k najtemnejši klerikalni reakciji, katere geslo je »Državo priznamo le, če služi nam«. Očita dr. Gosarju, da vara narod, da doseže svoj namen.

»Naprej« piše o velikem zedinjenju vseh socijalističnih strank. Povod zato mu je dal poskus dunajske internacionale priti v stik z Londonom in Moskvo. Dosedaj to veliko socijalistično ujediničenje ni bilo mogoče, ker so ruski komunisti zahtevali absolutni centralizem, potom katerega so hoteli prisiliti vse socijalistične stranke, ki so se jim priključile k najostrejšemu protivladnemu boju v svojih državah. To pa ponekod ni bilo mogoče, ker so socijalisti videli že vnaprej, da bi propadli. Sedaj pa, ko se je sovjetska vlada odločila za soudeležbo na genovski konferenci, se morda zedinjenje posreči. H koncu članka domačim komunistom nelskrenost.

»Slov. Narod« polemizira proti dr. Janu-
ko Bračnu, ki je objavil v »Socijalnih mislih«
študijo o pravnem položaju imovine bivše
vojvodine Kranjske, v kateri prihaja do za-
ključka, da glede te imovine ne preostaja
pokrajinski upravi nikakr druga legalna
pot, kot pot na sodišče, ki naj te imovini
postavi kuratorja. »St. N.« dokazuje potom
različnih naredb in vidovodanske ustave, da
se nahaja dr. Brejc v zmoti, ker je naredba
Narodne vlade glede likvidacije imovine
bivše vojvodine Kranjske še vedno v ve-
ljavi.

»Novi čas« ostro napada razmere na

naših železnicah, katerih dobro stanje je
predpogoj za zdrav razvoj vsake države.
Odnos točka je na vodilnih mestih, ker se-
de tamkaj ljudje, ki jih je tja spravila po-
litika in ne strokovnjakstvo. Poleg tega pa
ti ljudje, zrastle v majhnih razmerah male
predvojnje Srbije, niso kos nalogam, ki jih
stavi na železnice velika Jugoslavija. Zna-
čilno za nesposobnost teh krmljarjev je nji-
hovo zadržanje napram železničarjem, ka-
terih vprašanje hočejo rešiti s trmoglavostjo
in praznimi obljubami. Ali so si gospodje
na jasnem, koliko bi državo stal morebiten,
četudi čisto kratek štrajf.

Gospodarstvo.

Žigovanje nezažiranih posojil bivše Avstro-Ogrske.

Gospod finančni minister je v zve-
zi s odlokom reparacijske komisije v
Parizu s svojim rešenjem z dne 23.
januarja 1922 D. br. 1125 odredil, da
se naj obveznice predvojnih posojil
bivše avstro-ogrške monarhije, ki so
lastnina naših državljanov, pa se naha-
jajo na ozemlju držav, ki niso nasle-
dnice bivše Avstro-Ogrske, popišejo in
žigosajo do 30. aprila 1922 pri kr. kon-
sulatih.

Radi tega naj naši državljanji, ki
posedujejo take obveznice, le-te pre-
zentirajo do tega roka na žigovanje,
ker se na prošnje, vlozene po prete-
klem roku ne bo oziralo.

Interesenti morajo ob priliki pre-
ložitve obveznic kr. konzulatu doka-
zati z verodostojnimi dokazili obvez-
nic in naše državljanstvo.

Obveznice predvojnih nezažiranih posojil bivše Ogrske.

Delegacija ministrstva financ ob-
javlja uradno:

Reparacijska komisija v Parizu je
odločila, da ogrska država ne bo žigo-
vala obveznic predvojnih nezažiranih
posojil bivše Ogrske, ki so imovina
državljanov nasledstvenih držav, a so
se nahajale za časa, ko je stopila v ve-
ljavo trijanonska mirovna pogodba na
teritoriji Ogrske, najsihoda, da so bile
na ta teritorij prenešene po zakonitih
določbah ali vojnih odredbah bivše
Avstro-ogrške monarhije.

Obveznice pa, ki se nahajajo na
ozemlju nasledstvenih držav, se bodo
žigovale do 28. februarja 1922 z žigom
države. Od žigosanja ko izve-
ste obveznice, kojih lastniki bodo do
tega dne vložili pri dotičnih vladah

prošnje, da naj se obveznice ne žigo-
sajo.

Z ozirom na navedeni odlok repa-
racijske komisije in na podlagi rešenja
gospoda finančnega ministra D. broj
1683 z dne 24. januarja 1922 so pozva-
ni naši državljanji, ki imajo svoje ob-
veznice predvojnih nezažiranih posojil
bivše Ogrske iz kateregakoli vzroka
na Ogrskem ali v nasledstvenih drža-
vah bivše Ogrske t. j. v Avstriji, Če-
ški, Rumunski ali v Italiji, da do vste-
tega 15. februarja t. l. vložijo pri ge-
neralni direkciji državnih dolgov v
Beogradu prošnje s sledečimi podatki:

1. Ime in priimek, stan in bivališče
lastnika (natančni naslov).
2. Vrsta (uradni naslov posojila),
serija, številka in nominalna vrednost
vsake obveznice.

3. Vzrok, zakaj so obveznice depo-
nirane (n. pr. zastava, lombard, sodni
depozit itd.), eventualni dolg, za kate-
rega služijo kot jamstvo.

4. Kraj in ustanova, pri kateri so
obveznice shranjene.

5. Ali so bile prenešene na Ogrsko
vsled zakonitih določb ali vsled vojnih
odredb bivše Avstro-ogrške vlade.

6. Ali so obveznice v kakšni nasle-
stveni državi prostovoljno depnirane,
ali se iz kakega drugega vzroka tam
nahajajo.

7. Od kdaj je lastnik teh obveznic
v njih posesti in

8. Je priložiti prošnji potrdilo o dr-
žavljanstvu.

V prošnjah, ki morajo biti kolko-
vane po zakonu o takšah, naj bo iz-
rečno navedena zahteva, da naj se ob-
veznice ne žigosane vrnejo naši vladi,
in da se protestira proti njih definitiv-
nemu žigosanju.

Vložitev teh prošenj v određenem
roku je obvezna za vse naše državlja-
ne, ker se na prošnje, ki bodo vložene
po preteklem roku ne bo moglo ozirati
in si naj potem zamudniki posledice,
ki bi nastale, sami sebi pripišejo.

na glavi. Prepeljali so ga v javno bolnico
v Ljubljani.

— **Smrtina kosa.** Umrl je gd. Jožef
Tome, strojarški mojster v Ljubljani in gd.
Rajko Marencič, trgovec v Kranju. N. v
m. p.!

— **Tragedija vesele družbe.** V št. Vidu
pri Stični je pretečeni ponedeljek tam stano-
joči ruski begunc Karol Saprov povabil k
sebi v svoje stanovanje večjo družbo, kjer
se je izvrstno zabavala in slednjič tudi za-
plesala par okroglih. Te domače zabave se
je podeliti tudi Tomaž Gantar, posestnik in
usnjarski mojster iz St. Vidu pri Stični.
Gostje so postali pijani in kmalu se je začel
prepir. Drugi so se hitro poizgubili, ostala
sta le še Gantar in Saprov. Kmalu pa se je
začel iz stanovanja strel in Gantarjevo
vptile. Prihiti sosedje so videli strašen
prizor. Saprov je oddal na Gantarja šest
strel, tri v glavo, enega v prsa in v
vsako roko po enega. Poklicani zdravnik
je nesrečnega za silo obvezal, nato pa od-
redil, da so ga odpeljali v bolnico. Njegovo
stanje je brezupno.

— **Pes ustrelil orožnika.** Iz Jelše v Dal-
maciji poročajo: Orožnik Dinko Vuković
iz Selaca na Braču je bil z nekim svojim
kolegom na službenem pregledu neke pols-
ke škoda. Ko se je kolega nekoliko odda-
ljal, da ugotovi škodo, se je Vuković vsedel
na neki obmejni kamen in naslonil puško
poleg sebe. Z njim je bil tudi njegov pes,
ki je vohal okrog gospodarja. Zadel ob
puško, ki se je sprožila in zadel Vukovića
naravnost v srce. Ostal je na mestu mrtel.

— **Prelepi v gostilni.** Pretečeno nedeljo
je bilo v Černetovi gostilni v Spodnjih Gor-
jah pri Bledu javna tombola. Prišlo je med
fantov do prepira in Janez Pečar, delavec iz
Poljsice, je začel klicati na korajžo in jel
metati kozarce po sobi. Pri tem pa je en
kozarec zadel Ivano Selberjevo, delavko z
Bleda, tako nesrečno čez levo oko, da ji je
zdravnik moral rano obvezati, nato pa jo
odposlal v bolnico.

Ljubljana.

— **Sestanek slovenskih, ne jugoslov-
skih ženskih društev.** Slovenski listi so do-
bili in priobliži vest iz Beograda, da bo dne
2. febr. v Ljubljani kongres vseh jugoslo-
venskih ženskih društev. Ta vest je seveda
popolnoma napačna. Kakor je bilo razvideti
po raznih noticah v naših dnevnikih, se sni-
dajo na Srečnišču ob 9. uri zjutraj na ma-
gistratu v Ljubljani samo zastopice vseh
slovenskih ženskih društev. Vabljenje so pa
vse Slovenke, ki hočejo sodelovati pri za-
ščiti naše dece in pri delu za napredek slo-
venskega ženstva. Kongres vseh jugoslo-
venskih, v Savezu združenih ženskih dru-
stev, se vrši bržčas maja meseca tega leta.

— **M. Govekarjeva, III. tajnica Narodnega
ženskega Saveza SHS.**

— **S. K. »Jadrani«** priredi danes zvečer
ob 8. uri v vseh prostorih Mestnega doma
veliko predpustno veselico. Na sporedu je
petje, srečevali, konkurenca lepotic, šaljiva
pošta itd. Kdor hoče preživeti nekaj veselih
uric, naj poseti to veselico.

— **Cvetlična reduta.** Uduženje jugoslo-
venske akad. mladine iz Primorja in S. K.
»Primorje« priredita s sodelovanjem Kluba
Primorje v soboto, dne 4. februarja v gornjih
prostorih Narodnega doma »Cvetlično re-
duta«, pri kateri igra godba dravske divi-
zije. Program raznovrsten: bitka s korjan-
doli in serpentinami; glavna točka »Pro-
kovanje pustne noči«. V veliki dvorani ples.
Dostojne maske dobrodošle! Posebna va-
bila se ne razpošiljajo. Začetek ob 20. uri.

— **Za izpremembo predpustnih veselje**
priredi Kolo jugosl. sester v nedeljo 5. fe-
bruarja ob 3. uri popoldne javno tombolo
s predavanjem v društveni sobi št. Jakob-
skega naprednega društva, Florjanska ul.
št. 27. I. nadst. Tablice po 1 Din. se dobe
v predprodaji v Kolovi pisarni (Šolski dre-
vored 2. II. nadst.) Obče znani dobrodelni
namen tega društva in krasni boraki dobri-
ki, je gotovo najboljšo priporočilo za to
predpustno prireditve.

— **Pevsko društvo »Slavija«, Viš-Glince**
priredi v soboto, dne 4. februarja svojo
predpustno veselico v restavraciji »Ameri-
ka« na Glincah z jako zanimivim spore-
dom. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina
3 dinarje. Vabl. se k obilni udeležbi.

— **Tedenski zdravstveni izkaz.** V dobi
od 22. do 28. jan. je bilo v Ljubljani roje-
nih 30 otrok (18 dečkov, 12 deklic). Umrl
je v istem času 33 oseb (15 moških, 18
žensk), med temi 19 domačinov in 14 tu-
cevc. Smrti vzroki so bili: 1 življenjska
slabost, 3 jetnika, 2 pljučnica, 1 močganska
kap, 2 srčna hiba, 2 rak, 1 nalezljiva bo-
lezen, 19 drugih naravnih smrtnih vzrokov.
Nalezljive bolezni so bile naznanjene sle-
deče: 1 slučaj škrlatink, 1 slučaj griže in
5 slučajev ospice.

— **Smrtina kosa.** V torek zvečer je na
Zrinskega cesti št. 5 po kratki boleznii umrl
bivši strojarški mojster Jožef Tome v sta-
rosti 82 let. Pogreb bo danes popoldne ob
5. uri.

— **Izgubila se je črna usnjata denarni-
ca s precejšnjo vsoto denarja in raznimi
listi.** Pošten najditelj se prosi, da naj jo
proti nagradi odda na upravo tega lista ali
pa Vegova ulica št. 8, pritižilec, levo.

— **Izgubila se je denarnica z železni-
čarsko legitimacijo od Škofje ulice do Re-
ševce ceste.** Pošten najditelj naj jo odda
Škofja ulica 13, III. nadst.

Maribor.

— **Naša policija in okolica.** O državni po-
liciji v Mariboru so se v javnosti pogosto
čule pritožbe, da je preštevila. Sklicevalo
se je na jako nizko število predvojnje po-
licije, ki je štela komaj 26 moških. Ravno »Ju-
goslavija« je že svojčas omenjala, da seda-
nja Maribora tudi v tem oziru ne gre pri-
merjati s predvojnimi Mariborom. Sedaj je
obmejno mesto in kot tako izpostavljeno
tembolj raznim sumljivim elementom. Iz
tega stališča mora biti sedaj policijski apa-
rat večji. Tudi so povojne razmere docela
drugačne kakor so bile predvojne, kar opravi-
čuje, da je varnostna straža močnejša.

Da bi ne bila naša policija na mestu in bi
v celoti ne vršila svoje ne ravno prijetne
službe, tega ne more trditi nihče, razen ti-
stih posameznikov, katere zgrabijo za vrat,
seveda. Nad policijo se navadno pritožuje
tisti, komur je na poti. Policija za Maribor
ne vzdržuje mesto, ampak država. In ta dr-
žavna policija vrši svojo službo samo v
mestnem rajonu, kakor jo je vršila svojčas
mestna policija, katero je vzdrževalo mesto.
Okoliške občine, ki so z mestom tako tesno
spojene, da malokdo ve, kje se mesto neha
in kje se začne okolica, pa nimajo od dr-
žavne policije prav nič, ker te ne spadajo
več v njen delokrog. In ravno v okoliških
občinah se čisto zbirajo tisti temni elemen-
ti, ki ne ogrožajo varnosti samo v okolici,
ampak tudi v mestu. Saj so se ravno v okoli-
ci že ponovno odkrila razna gnezda skr-
tega blaga in zločincev. Tudi gostilne so v

okolici potrebne pogoste kontrole, da ne
omenjamo kaljenja nočnega mira in drugih
zadev. Ali bi ne bilo ravno sedaj, ko se
namerava skrajšati število javnih nameščen-
cev, torej tudi varnostne straže, umestno,
da bi se rajon državne policije v Mariboru
raztegnil tudi na najbližjo okolico Krčevino,
Pobrežje, Tezno in Studence? S tem bi bilo
ustrežno redarjem, kateri imajo res zaslu-
ge za Maribor in obenem prebivalstvu oko-
lice kakor tudi mestu samemu. Saj to se
bode moralo itak zgoditi v prav kratki do-
bi, ker bodo ravno v okolici nastale velike
tovarne in druge stavbe. Naj bi merodajni
faktorji razmišljali o tem. Orožništvo ne
bode s tem nič prikrajšano, ker ima itak
dovolj opravka zunaj. Število redarjev bi
pa vsled tega tudi ne naraslo. Le razdeli-
tev službe bi bila morda malo drugačna.

— **Ljudska knjižnica.** V Narodnem domu
je v preteklem letu izposodila do 10.000
knjig ter je imela 34.884 K prometa. Naj-
več čita šolska mladina in nižji sloji. Inte-
ligenca se ne zmeni dosti zanj. To poroči-
lo pa obsega pravzaprav komaj tri četrte
leta, odkar je dobila primernejše prostore in
voditelja dr. Reismana, čegar glavna zaslu-
ga je, da se je knjižnica uredila, izpopolnila
in da sedaj res posluje tako dobro. Veselo
znamenje je, da zlasti dijaštvo pridno sega
po knjigah in tudi samo izdatno pomaga
pri poslovanju knjižnice. S tem se samo
vežba za prihodnje dobre knjižničarje.

— **Ministrstvo izgubilo v Mariboru tožbo.**
Ministrstvo za notranje zadeve je obtožilo
tehnične vodje Mariborske in Grllove ti-
skarne, češ, da mu redno ne pošiljajo dol-
nostnih izpisov tam tiskanih listov. Listi pa
so se redno pošiljali in še celo potom dr-
žavne policije. A kljub temu niso prihajali
redno in vsi na določena mesta. V prvi in-
stanci so bili tehnični vodje oproščeni. Dr-
žavni pravdnik pa se je seveda moral pri-
tožiti. In tako je prišla zadeva pred vzkli-
ni senat. Ta pa je zopet obdolžila »pro-
stil. Tako je ministrstvo s svojo tožbo v
Mariboru že drugič poraženo.

— **Ne podkupite!** Neke stranka je prilo-
žila pismu, ki ga je pisala na uslužbenca
stanovanjskega urada znesek 600 kron. Da-
si v pismu niti ne omenja tega zneska, am-
pak govori samo o lokala, katerega je ho-
tela dobiti, vendar jo je državno pravdnik
obtožilo. Obravnava se je preloži-
la. Kakšen bode konec, bomo svojčas poročali.
Občinstvo na svarimo, da naj ostane tudi v
sedanjih koruptnih razmerah pošteno ter
naj ne zavaja javnih nameščencev klub vo-
likti budi k podkupovanju, ki ima lahko za
obe stranki težke posledice.

— **Osa v »Volksstimme«.** Sobotni člančič
»Nareja« o naših obmejnih solah in njih
uredbi, je prinesla tudi dobesedno zadnja
»Volksstimme«, glasilo tujakunih social-
demokratov. Podpisan je Osa, kakor v »Na-
preju«. Tako se vidi, da se sline cede g. Osi
in socialdemokratskim (pravzaprav nem-
čurkim) pristane ob meji po nekdanjih
solah — mučnicah za slovensko dečo.

— **Člančič** je očitno pisal ali pa inspiriral
kak odpušeni učitelj, ki pa je moral biti
ekspozent Suedmarka in Schulvereina. Za-
kak noben učitelj, ki ima le kolikaj pojma
o soli, ne bi zahteval, da bi se učilo na
nižji stopnji samo nemško, na srednji nem-
sko in slovensko, na zgornji pa samo slo-
vensko. Na ta način bi res dobili »klobaso«,
na katero bi bil pedagog Osa lahko po-
nosen.

— **Nad 700 bolnikov** je bilo v mesecu ja-
nuarju prijavljenih pri okraj. bolnišnici bla-
gajni, dosedaj največje število. Največ slu-
čajev je influence.

— **Umrl je vpočkani nadučitelj g. Anton**
Hren, star 77 let. Pokojnik je bil vzoren
učitelj in idealen rodoljub do svoje visoke
starosti. Blag mu spomin!

Celje.

— **Ljudsko vseučilišče v Celju.** V ponde-
lek, dne 30. januarja je na celjskem ljud-
skem vseučilišču predaval okrajni šolski
nadzornik g. Ljudevit Černej o pomenu
otroških iger. To zanimivo predavanje je
bilo namenjeno v prvi vrsti roditeljem. Pre-
davalci je v svojem predavanju razlagal,
kako primerne mladinske igre ne krepijo
samo telesnega zdravja, marveč vplivajo na
razvoj duševne trisostnosti in na otroško
vzgojo sploh. Poslušalci so z zanimanjem
sledili izjavam gospoda predavatelja.

— **Prihodnje predavanje** bo v ponedeljek 6. fe-
bruarja bo navadni ur.

— **Mestno gledališče v Celju.** Popravila
centralne peči so bila v zadnjih dneh kon-
čana. Vesel tega se zopet prične prihodnji
teden z rednimi predstavami. Kot prva se
igra v abonement v torek, dne 7. februarja
vlezanimi komedija »Kozarec vode«, ki
se v sredo, dne 8. februarja ponovi za iz-
venabonement.

— **Sodarska obrt Ivana Mastnaka** v Za-
gati je od tega prevzel sodar Leopold
Krajnc.

— **Narodna čitalnica v Celju** priredi letos
na pustni torek veselico.

— **Letni občni zbor podružnice »Jugoslo-
venske Matice« v Celju** se vrši 14. februarja
v mali dvorani Narodnega doma. Spore-
di: 1. Predsednikov pozdrav. 2. Tajnikov
poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Voli-
te novega odbora. 5. Volitev delegatov za
pokrajinski zbor. 6. Raznoročisti.

— **Mesne cene** so v Celju minule dni zo-
pet znatno poskočile. Mesarji pravijo, da
so uvedli »ljubljanske cene«. Kilogram go-
vedine stane že 42 kron, svinjsko meso pa
že 60 kron kilogram. — Tudi cene moka in
drugim življenjskim potrebščinam dnevno
narasčajo. Drva stanejo 100 kg že 84 kron.

— **Kaj je Elsafluid — to se zna!**
Lekarnar Feller — Stubica!

Vremensko poročilo.

Ljubljana, dne 1. februarja 1922.

Kraj	Ura	Tlak zraka	Tem. zraka C	Veter	Oblačnost 0-10	Padevine mm
Ljubljana	7	722.7	0.8	brezvetr.	sneg	34.6
	14	726.0	3.7	sev. vzh.	obl.	
	21	730.5	0.0		megla	
Zagreb	7	749.1	1.0	brezvetr.	sneg	30.0
Beograd	7	749.5	4.0	jug. vzh.	več. obl.	40
Dunaj	7	750.8	0.0	sev. zap.	obl.	6.0
Innsbruck	7	754.1	0.3	brezvetr.	dež	2.0
Praha	7	—	—	—	—	—

Opomba: V Ljubljani barometer višji, temperatura nižja.

Ptuj.

— **Društvo stanovanjskih najemnikov** ima
v torek, dne 7. februarja 1922 ob 20. uri
svojo redno javno sejo v dr. gimnaziji, so-
ba 1. razreda. Najemniki, pridite polnošte-
vilno, ker se bo razpravljalo o važnih na-
jemniških stvareh, zlasti kako priti v okoli-
stanovanjski bedi. Dajala se bodo tudi vsa
pojasnila, ki se tičejo najemnikov.

— **Pri zadnjem občnem zboru telovadnega
društva »Sokol«** je bil ponovno izvoljen
starostom dosednji starosta dr. profesor
Sovrč. Podstarostom dosedanj, za razvoj
pujskega Sokola mnogozaslужni načelnik
br. dr. Salamon.

— **Delavcem mestne občine** se bodo zaen-
krat zvišali vsi prijemki za 50 %. Name-
ščencem se bo izplačal enkratni draginski
prispevek, katerega visokost še ni določena.

— **Vsled ovdaje g. dr. Pirkmajerja** zoper
gg. Lenarčiča, dr. Jenko-ta, Zelenko-ta in
Mikuletića zaradi žaljenja časti so bili pri
ustni razpravi dne 31. jan. vsi obtoženci
popolnoma oproščeni, ker ni bilo niti naj-
manjšega dokaza, da bi bili oni kdaj kaj
zoper ovdattella govorili.

— **Seje stanovanjskega občinstva** se vršijo
vsak torek od 17. do 19. ure na magistratu
v županovi sobi. Stranke, ki hočejo imeti
potrebne informacije, naj se zgledajo le v
zgoraj določenih urah.

— **Pristojbina za kanalizacijo 1 %** se od
1. januarja 1922 ne pobira več.

— **Javno tombolo** priredi meseca aprila
Sokol, za katero se je že nabralo mnogo
darov. Čisti dobiček je namenjen v fond
za zgradbo »Sokolskega doma«.

— **Nova trgovina.** Gosp. Milko Senčar, tr-
govski pomočnik, bo otvoril v Kremplicvi
ulici, kjer ima svoje lokale »Nabavljalna za-
gradba javnih nameščencev«, trgovino z me-
šanim blagom. Nabavljalna združba bo še
vnaprej tam poslovala.

— **Sportni klub Ptuj** priredi dne 11. feb-
t. l. ob 20. uri v prostorih društvenega do-
ma sportno veselico. Obleža promenada.
Narodne noče dobrodošle! Vstopnina 20 K
za osebo, za družino s 3 osebami pa 50 K.
Vstop je dovoljen le povabljenim in po njih
vpeljanim gostom.

Sokolstvo.

— **Sokol I.** opozarja članstvo in njemu
naklonjeno občinstvo na svoj ples, ki se vr-
ši dne 4. t. m. v dvorani Filharmonične
družbe, Kongresni trg. Ne zamudite prile-
nega večera! Zdravo!

— **Sokol v Školin Loka** priredi v nedeljo
5. t. m. ob 20. uri v novem Sokolskem do-
mu plesni venček. Igra godba Dravske di-
vizije. Vstopnina 5 Din. za članstvo, za ne-
člane 8 Din. Zdravo! Odbor.

Sport in turiztika.

— **Odborova seja turistovskega kluba**
»Skala« se vrši v petek, dne 3. februarja
ob pol 8. uri zvečer pri Novem Svetu. Po-
zivljajo se vsi tovariši odborniki k točni in
zanesljivi udeležbi.

— **Smučarski odsek turistovskega kluba**
»Skala« ima važen sestanek v petek, dne
10. t. m. ob pol osmih zvečer pri Novem
Svetu v Prešernovi sobi. Udeležba sestanka
je obvezna in potrebna za vse smučarje T.
K. S. — tako za one, ki imajo lastne smuči
oz. so si jih izposodili od kluba, kakor za
one, ki so še brez smuči. Pridite vsi, že iz-
vežbani in novinci!

Gledališče in glasha.

— **Na splošno željo ponovi Zika-kvartet**
svoj III. komorni večer v ponedeljek, dne 6.
februarja točno ob 8. uri zvečer v dvorani
Filharmonične družbe. Izvajali bodo celoten
spored, to je Smetanov kvartet »Iz moje
domovine«, Beethovenov kvartet op. 18 in
pa Dvorakov klavirski kvintet. Priporočam
smo, da bo naše občinstvo ravno tako šte-
vilno posetilo ponovitve komorne večera,
za katerega se prodajajo vstopnice od so-
bote dalje v pisarni Glasbene Matice.

Pokrajina.

— **Iz Čakovca** nam pišejo: v štev. 11 »Ju-
goslavije« z dne 14. jan. 1922 poročate, da
je zaprosila, kakor že poprej vsako leto, le
trdka paromlin seznam uslužbencev. Se-
znam je vseboval vse osebe na postaji
brez razlike. Nihče ni vplival na trdiko,
ki je iz seznama črtala vse tiste, ki nimajo
direktnega opravka z njo in ne samo
strojne oddelke. Na dovolj čisto imenova-
ne trdke obratuje uprava državne železni-
ce in ne pol leta obstoječi strojni oddelki
postaje, vsled česar vsakdo razume rav-
nanje ravnatelja trdke, svoječasnega na-
čelnika te postaje. Priporočimo, da sezna-
ma ni sestavljen postojni načelnik. Ni pa mo-
gel braniti, da sta ga sestavila dva uslu-
benca, ker ravno v nasprotnem slučaju bi
osebje imelo povod za sumnjenje.

— **Sostani.** Javni in zasebni uradniki v
Šostanju prirede v soboto, dne 4. febr. t. l.
v hotelu »Union« plesni venček, pri katerem
svira voljska godba iz Maribora. Čisti do-
biček je namenjen revni deci. Posetite to
prireditve v najlepšem številu. Vabila se
bodo pravočasno odposlala.

Michél Zevaco:

"NOSTRADAMUS."

»Obtoženi ste razžaljenja veličanstva... imate li kaj izjaviti?«
Royal de Beaufrevers se je vzravnil; njegov obraz se je pokrnil z mrklo trpkostjo.
»Vse je res,« je zarohnel. Priznam! Na vsa usta povem — vpricho vsega Pariza, če je potreba! Toda ko se razve, zakaj sem na borišču pri Bastilji sv. Antona —
»Tiše!« ga je prekinil poverjenik.
»Govorite tiše!«
— zakaj sem nameril kopje v kralja Henrija —
»Mož je zblaznel!« je rekel poverjenik, obrnivši se k svojemu pisarju.

Pisar je dvignil oči proti stropu, zategnil usta navzdol in zmalaj z glavo; izrazivši s tem svoje sočutje do jetnikove blaznosti, je pomočil pero v roženi črnilnik, ki ga je imel za pasom.

»Prijatelj,« je povzel uradnik, »kdo govori o tem! Bodite pametni!...«

»Tedad nisem obtožen kraljemorstva?...«

»Očetomorstva!« je trepetaje poravnal sam pri sebi.

»Kraljemorstva? Nikarite ne izgubljajte glave že zdaj! Tisti, ki je... lahko rečem, po nerodnosti sunil njegovo veličanstvo s kopjem, je gospod de Montgomeri; stvar je že s tem očitno dokazana, ker je vrli kapetan v obupu nad svojo srečo izginil brez sledu...«

Royal je strmel poslušal to govorjenje. Ni ga razumel!... Kje naj bi se mu bilo sanjalo, da Katarina de Medicis iz političnih razlogov noče dopustiti sumnje o kakem nameravanem umoru! Pariz je moral ostati za vsako ceno prepričan, da se je zgodila nesreča...

»Vraga, vraga!« je nadaljeval poverjenik z neizpremenjeno tilim glasom, »kako se vam mudi, prijatelj! Ako bi bili obtoženi kraljemorstva, bi vam odsekali desno roko in izruvali jezik, nazadnje pa bi vas raztrgali s konji na štiri kose...«

Jetnik ni trenil z očmi; strmel je predse, kakor bi sanjari...

»Razžaljenje veličanstva, ne več in ne manj! Že to je dovolj kočljivo. Pravzaprav bi vas morali obesiti!... Le kraljičini milosti gre zahvala, da boste samo obglavljeni, kakor kak plemenitaš!...«

Zarek veselja je blisnil v Royalovem očesu. Obglavljenje s sekro se mu je zdelo manj sramotno od obešenja — in po takratnih pojmih je bilo res tako.

»In Floriza,« je pomislil, »ne bo videla mojega trupla nihati na vesalih...«

»Obtoženi ste razžaljenja veličanstva,« je povzel uradnik. »To se pravi, da ste zvalili njegovo veličanstvo v neko hišo v Kalandrski ulici, kjer ste ga imeli ujetega in ste mu celo grozili... Le kraljeva hladnokrvnost in pogum sta omogočila njegovo rešitev. Kaj imate pripomniti?«

Jetnik je kimal na vsa vprašanja. Priznal je, karkoli so hoteli. Poverjenik je bil tako zadovoljen s »prijateljevo« ustrežljivostjo, da bi mu bil pri slovesu najrajši stisnil roko.

Nihče drugi ni več posetil Roya de Beaufreversa v njegovi celici. On pa je vendar čakal... Z obupnim gnevom je upiral pogled v vrata, kdaj vstopi Roncherolles!

»To mu povem, poštenjaku velikemu profosu, ki ga je sama posebej krepila, čast in zvestoba! Povem mu, da sem ga rešil sramote, ko sem iztrgal njegovo dete Rolandu de Saint-Andréju! Da sem tvegal svoje življenje in podrl kralja v viteškem boju zato, ker je stregel njemu po očelovski časti! Da sem potegnil Henrija z lestvice, po kateri je hotel splezati k njegovi hčeri! Povem mu tudi, da bi se bil v Montgomerijevem šotoru s svojimi štirimi tovariši lahko otelel vseh njegovih beričev; le njega mi je trebalo ubiti, pa bi se bil otelel... A prizanesel sem mu, ker sem v njem spoštoval Florizinega očeta!...«

Toda Roncherolles ni bilo! — Upehan, izmučen, razjarjen od pričakovanja smrti, se je vrnil Royal katerikrat na posteljo in zahrpel: »Floriza mi je rekla, da umre z menoj, če jaz poginem!... Kaj dela zdaj?... Kakšne so njene misli?... Je li še vedno prepričana, da je moje početje strašno?... Ali me je morala pozabiti?... O mati, mati! Zakaj te ni pri meni, da bi tolažila svojega otroka?...«

Nečemu se je čudil, in po pravici: strašna misel, da je morilec svojega očeta, ki mu je izprva tolikanj težila srce, se je oglašala čedalje redkeje. Le v dolgih presledkih je vstajala pred njim Henrijeva slika. In kadar se je zagledal vanjo, se vzlic Nostradamovem zatrdilo ni mogel pripravi, da bi bil rekel: »Moj oče!«

Nazadnje mu je drugovalo le še dvojne misli... Dvoje ljubljenskih obrazov se je sklanjalo k njemu kakor dvoje angelov, ki so jima v nebesih naročili, naj ga spremita prav do vznožja krvniškega odra: Floriza in Marija Croixmartska!... Njegova nevesta!... Njegova mati!...

Deveto noč so prišli stražarji ponj ter ga odvedli po mnogih stopnicah in dolgi hodnikih v veliko pritlično dvorano Gradiča. Bila je polna vojniki. Jetnik je bil neoborožen; roke je imel trdno zvezane za hrbtom. Vojniki so bili oboroženi do zob. Ko pa se je pojavil sredi njih ter krenil trdno po dolgi dvorani, so se odmikali trepetaje in plašno stiskali bodala, in dolgo mrmanje je završalo od ust do ust: »Royal de Beaufrevers!...«

V ozadju je bil oder, na katerem je sedelo sedem svečanih, črno oblečenih mož. Eden izmed njih je jel izpraševati jetnika, ki je odgovarjal na vsa vprašanja »da«. Drugi je govoril četrt ure v učenih pravnških izrazih. Nato so imeli vsi skupaj tiho posvetovanje. In končno je eden prečital nekakšno listino, ki bi slovela v pametnem jeziku takole:

»Royal de Beaufrevers je spoznan krivim razžaljenja veličanstva. Obsojen je, da mu krvnik odseka glavo na Grevskem trgu. Sodba se izvrši jutrišnjem ob devetih zjutraj.«
Royalu de Beaufreversu je ostalo po tej obsodbi še trideset in šest ur življenja...

II.

Jaques d'Albon de Saint André.

Povedali smo, da ni takrat, ko je dobil Henri II. svojo smrtno rano, nihče potočil odkritosrčne solze, razen Marije Stuartove, ki ni dolgovala kralju ničesar, ter dvornega norca Brusqueta, kateremu je kralj dolgoval tiste redke ure nedolžnega veselja, ki jih je preživel na zemlji.

A vendar je bil nekdo navzoč, ki je imel od kralja vse svoje časti in bogastva in bi bil moral prelivati krvave solze, če je kedaj na svetu plakala hvaležnost. Ta človek je bil Jacques d'Albon grof Saint-André, maršal francoski. Najdražji ljubljene kralja Henrija!

Dočim je klečal pri ranjencu mojster Ambrož Paré ter preiskoval poškodbo, je ohranil Saint-André tisti neprodorni obraz, za katerim skrivajo vsi spretni dvorjani svoje prave misli in čustva. Ko pa je ranec vstal in so zagnali krik, da kralj umira, se je zazdelo tudi Saint-An-

dréju, da se maje zemlja pod njegovimi nogami.

V sodavnih dneh je bil maršal izmed najbolj vneših privržencev in petolizcev Diane Poitierske. Ponizoval je Katarino de Medicis, kolikor je zahteval njegov kredit — to se pravi, malone sleherni dan. A v tem trenutku, ko so vsi pogledi sledili ranjencu, ki so ga polagali na nosilnico, da bi ga prenesli v Louvre, je Saint-André uprl oči v kraljico. Bil je drzen igralec in se ni hotel kar tako odreči igri. Katarini je bilo treba le migniti, pa bi se bil splazil k nji po trebuhu in postal na mestu njen najzvestejši pristaš.

Ko je nosilnica, oprta na ramena prvih veljakov kraljevskega dvora, izginila s pozorišča, je Katarina pogledala okoli sebe, da bi spoznala prijatelje in sovražnike ter pokazala že v prvem hipu svojo regentsko oblast; zakaj dasi je bil prestolonaslednik že dopolnil zakonito starost, je vendar vsakdo vedel, da bo vladala mati namestu njega.

»Gospoda,« je dejala, »spremite me v Louvre, da skličemo tam državni svet. Vi pa, gospod maršal, čakajte mojih ukazov v svojem dvorcu.«

(Dalje prihodnjik.)

Proda se:

3 JOHE VELIKA BUKOVA HOSTA.
je v Ročici pri Laškem tik okrajne ceste za posekati. Les bi se dal najbolje porabiti za žganje oglja. Pojasnila daje priložiti odgovorne znamko Obrtniško društvo v Laškem. 200

DVA OGLEDALA,
ornament stekli 125 x 65 cm. Kje, pove uprava »Jugoslavija«. 183

DOBRO OHRANJENO POMIŠTVO
Gledališka ulica 10/1, desno. 195

2 NOVE OBLEKE, 2 ŽAKETA, 1 ČRNE
HLAČE, 1 ŠPORTNA OBLEKA
Sv. Petra cesta 16/1. 193

MLEKARSKO ORODJE
v dobrem stanju. Cena po dogovoru. Alojz Dremelj, Malu vas 3, pošta Grosuplje. 192

NA PRODAJ IMAM DOBRO
OHRANJEN STROJ ZA DELJENJE
TESTA

(namreč za žemlje a 25 kosov) na vpogled in cena pri Klemenčiču. Mokronog. Dolensko. 189

ENONADSTROPNA HIŠA V CELJU,
sredi mesta, cena 50.000 Dinarjev. Kupci naj pismeno ali ustmeno vprašajo pri I. Kavčič, Celje gosposka ul. 6. 180

VEČ STO HEKTOLITROV PRVO-
VRSTNEGA VINA
se prodaja. Rudolf Hakner, Sv. Petar, Orehovac, kot Križevca. 188

Službe:

DVA ALI TRI POPOLNOMA ZURJENE MIZARJE,

ki so zmogni voditi posamezne oddelke tovarne, sprejem. Istotam se sprejme tudi spreten risar za umetna mizarstva in stavbena dela. Ponudbe pod števil. 201 na upravnisti tega lista. 201

OPEKARSKI MOJSTER

k več delavcem, več ročnega izdelovanja opeke v navadni peči (Feldofen), se sprejme. Ponudbe naj se vpošljejo na naslov: »Nova Nada«, d. d. rud. podjetje v Globokem pri Brežicah. 199

HLAPEC,

pošten in zanesljiv, se sprejme na večje poselstvo blizu Ljubljane. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe pod »Zanesljiv števil. 197« na upravo lista. 197

SODAR,

pošten in zanesljiv, ki bi pomagal tudi v kleti, se sprejme. Pismene ponudbe pod »Pošten števil. 196« na upravo lista. 196

DOBER KONJSKI HLAPEC

se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Naslov se izve v upravnisti našega lista. 194

VDOVA PO VIŠJEM URADNIKU

z dvema deklicama (9 in 11 let) išče inteligentno, značajno, samostojno gospo v svrhu skupnega gospodinjstva in življenja. Ponudbe pod »Prijateljica otrok« na upravo lista. 202

Razno:

SAMO KRATEK ČAS

(radi preselitve) mlinska sita po znižanih cenah razpošilja. Proda se tudi knjižnica čez 1000 knjig, večina nemških. J. Dolinar, Svelje, Medvode. 659

KOMPANJONA

v svrhu eksporta, iščem. Potreben kapital 160.000 do 200.000 kron. Tedensko 40.000 do 50.000 kron čistega dobička. Ponudbe pod »Kompanjona« na upravo »Jugoslavije«. 191

Zenitne ponudbe:

KORESPONDENCE.

Kdor hoče kaj zanimivega doživeti, naj piše na upravo »Jugoslavije« pod šifro: »Blond«, brunette« in »črna«. 169

Zora Mohar

Ludvik Kranec

poročena

Ljubljana

2. II. 1922

Ljubljana

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš ljubljenski soprog, oče, brat, tast, ded in praded

JOŽEF TOMC

bivši strojarski mojster

danes ob 21. uri po kratki mučni bolezni, previden s svetotajstvi, v 82 letu starosti, mirno preminul.

Pogreb rajnika bo iz hiše žalosti, Zrinjskega cesta št. 5, na Svečnico ob pol 5. uri popoldne na pokopališče k sv. Križu, V Ljubljani, dne 31. januarja 1922.

Žalujejo rodbrine: Tomc, Tominc in Turk.

Potrži globoke žalosti naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancom tužno vest, da je naš dobri oče, oziroma soprog, sin, brat, stric, tast, gospod

RAJKO MARENCIC

trgovca in posestnika, občinski svetovalec v Kranju, predsednik »Hranilnice in posojilnice« in »Tiskovnega društva« L. t. d.

danes v torek, 31. januarja ob 10. uri po kratki, mučni bolezni v 41. letu starosti izdihnil svojo blago dušo. Pogreb bode na Svečnico ob štirih popoldne v Kranju.

Sveta maša zadušnica bode v petek, 3. februarja ob 8. uri v župni cerkvi v Kranju.

Dragega pokojnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Kranju, dne 31. januarja 1922.

Mar. Marencič roj. Aljančič, Rajko, Janko, Marija, soproga, očuci.

Marija Marencič, mati.

Albina Leskovec, sestra.

Franc Leskovec, svak.

Franci, Stanko, Albina, Merica, Joško, Hedica, sestranec.

Jerica Aljančič, teta.

VIZITKE, KUVERTE in PIŠEMSKI PAPIR S FIRMO, TABELE, PROSPEKTE, LE-TAKE, LEPAKE in vsakovrstne druge tiskovine izvršuje lično in poceni

ZVEZNA TISKARNA
LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA 1.

Naročila sprejema tudi uprava »Jugoslavije« in njene podružnice v Celju, Mariboru in Ptuj.

Zastopstvo

slovenskih podjetij za Hrvatsko, Bosno, Dalmacijo in Srbijo prevzame zagrebška agentura, ki deluje že nad deset let ter je dobro upeljana. Potuje z lastnim avtomobilom. — Ponudbe na upravo lista pod »ZASTOPSTVO«.

POZORI

POZORI

V Ljubljani se takoj prodaja

TOVARNA
brez inventarja

s stanovanjem, pisarno, modernimi delavnicami, dvoriščem, kanalizacijo etc. — Vprašanja pod: »TOVARNA 2000 m²«, poštno ležeče Ljubljana.

Knjigo-
vodjo

zmožnega bilance, prvo-vrstno moč sprejme veliko industrijsko podjetje v Ljubljani. Pismene ponudbe z navedbo dosedanje uporabe in zahtevka plače naj se vpošljejo na naslov zavoda najkasneje do 15. februarja 1922.

nudbe z navedbo dosedanjega službovanja na upravnisti pod »Bilančnik«. Plača po dogovoru.